Современите развојни процеси, образованието и вработувањето

проф. д-р Владо Петровски

Педагошки факултет

Универзитет „Гоце Делчев“ Штип, Македонија

vlado.petrovski@ugd.edu.mk

Апстракт:

Образованието како една од своите фундаментални цели го има пренесувањето на култура од една генерација на друга. Образованието добива значајно место во формирањето на новиот тип на човек кој го гради информациското општество. Тоа се гледа во тргањето за нови модели на комуникации на луѓето, демократијата и хуманизмот. Информатиката претставува наука која ги изучува теориските основи на информацијата и сметањето и нивната примена во компјутерски системи (независно дали се апстрактни или не). Во контекст на напредокот на технологијата и комуникацијата е интернетот, кој нуди разновидни и модерни начини на комуникација и учење на учениците и наставниците. Компјутеризацијата е во подем, а конкретно за образованието претставува важен елемент кој може да го подобри квалитетот и содржината на знаењата, воопшто. Договорот за вработување е документ со кој се определуваат односите, правата и обврските на двете страни кои го склучуваат договорот, односно меѓу работодавецот и работникот.

Клучни зборови: друштво, развој, училиште, компјутер, интернет, договор, вработен

Modern development processes, education and employment

PhD Vlado Petrovski

Pedagogical Faculty

University Goce Delcev Stip, Macedonia

vlado.petrovski@ugd.edu.mk

Abstract:
Education as one of his fundamental aims has the transfer of culture from one generation to another. Education gets one of the meaning place in the formation of a new type on a men who builds the information society. It is seen in the trace for new models of communication between people, democracy and humanism. Informatics is a science which studies the theoretical foundations of information and computation and their application in computer systems (whether abstract or not). In the cotext of a progress on a technology and communication is the internet, which offers various and modern ways of communication and learning for pupils and teachers. Computerisation is growing, and and specifically for education is an important element that can improve the quality and content knowledge in general. The employment contract is a document which determines the relations, rights and obligations of both sides who enter into the contract, the relationship between employer and employee.
Key words: company, development, school, computer, internet, agreement, employee.

Цел на образовната политика на секоја земја да обезбеди можности за стекнување на соодветно образовно ниво за секого и за сите возрасни групи и да осигура дека истите поседуваат знаење, вештини, ставови кои се во согласност со барањата на општеството и пазарот на трудот.Образованието мора да биде достапно за секој кој живее на тлото на сопствената држава, без оглед на неговата возраст, пол, религиозна определба, етничка припадност, здравствена состојба и социјална и финансиска положба. Поединецот со својата професионалност на општеството му служи за реализирање и решавање на задачите од дадената област,а воедно ги извршува и сопствените зацртани цели.

Образованието можеме да го дефинираме како целокупен збир од она што се учи од книгите и образованите поединци.Всушност образованието е нешто што самиот поединец го стекнува преку учење.

РАЗЛИЧНИ ПРИСТАПИ КОН ОБРАЗОВАНИТО

- ИСТОРИСКО-КОМПАРАТИВЕН ПРИСТАП

Овој пристап овозможува утврдување на разликите,но неможе да даде одговор на прашањето кое општеството копштеството е добро а кое лошо.

- ИДЕАЛНО-ТИПСКИОТ ПРИСТАП

Овој пристап се стреми кон тоа дека не е доволно нешто да се знае,како нештото да се постигне ,туку треба да се знае што и зошто треба да се постигне.

- ФУНКЦИОНАЛИСТИЧКИ ПРИСТАП

Според овој пристап основна задача на социјализацијата е на поединците да им се всадат основните вредности кои придонесуваат за подобро функционирање на системот.

- СТРУКТУРАЛИСТИЧКИ ПРИСТАП

Овој пристап образованието го гледа како предмет на дисциплини .Основни правци на овој пристап се : образованието и слободното време,образованието и трудот,образованието и политиката итн.

- АНАЛИТИЧКИ ПРИСТАП

Аналитичкиот пристап за цел има да ја изанализира сржта на образованието само по себе.

- НОРМАТИВЕН (ХУМАНИСТИЧКИ) ПРИСТАП

Овој пристап се темели кон тоа дека образованието треба да биде слобода на избор на секој поединец.

Понекогаш се прашуваме дали постои разлика помеѓу образованието и воспитанието.

Воспитанието го карактеризираат усмереноста, намерата и идејноста со што можеме да кажеме дека воспитанието и образованието се поврзани.Образованието без воспитанието ја губи својата педагошка вредност.Овие постапки не можат да се поделат со што не можеме да разбереме во еден период поединецот да се воспитува во друг да се образува и во некој следен период да се обучува.

Образованието и воспитанието меѓу себе се испреплетени, преку кои се стекнуваат искуствата, развивање на способности, вреднувања, контрола на владеењето, однос спрема околината.

Поради неможноста да се разграничат воспитанието и образованието се употребува еден заеднички термин „education“, кое означува воспитание и образование.Овој термин е најприсутен во англо-саксонското подрачје каде под човеково воспитание се смета поединец кој развива ефикасни форми на владение и снаоѓање во различни ситуации, се стекнал со посебни способности за успешно делување, мислење и однесување.

Понекогаш се прашуваме дали постои разлика помеѓу образованието и воспитанието.

Воспитанието го карактеризираат усмереноста, намерата и идејноста со што можеме да кажеме дека воспитанието и образованието се поврзани.Образованието без воспитанието ја губи својата педагошка вредност.Овие постапки не можат да се поделат со што не можеме да разбереме во еден период поединецот да се воспитува во друг да се образува и во некој следен период да се обучува.

Образованието и воспитанието меѓу себе се испреплетени, преку кои се стекнуваат искуствата, развивање на способности, вреднувања, контрола на владеењето, однос спрема околината.

Поради неможноста да се разграничат воспитанието и образованието се употребува еден заеднички термин „education“, кое означува воспитание и образование.Овој термин е најприсутен во англо-саксонското подрачје каде под човеково воспитание се смета поединец кој развива ефикасни форми на владение и

снаоѓање во различни ситуации, се стекнал со посебни способности за успешно делување, мислење и однесување.
Понекогаш се прашуваме дали постои разлика помеѓу образованието и воспитанието.

Воспитанието го карактеризираат усмереноста, намерата и идејноста со што можеме да кажеме дека воспитанието и образованието се поврзани.Образованието без воспитанието ја губи својата педагошка вредност.Овие постапки не можат да се поделат со што не можеме да разбереме во еден период поединецот да се воспитува во друг да се образува и во некој следен период да се обучува.

Образованието и воспитанието меѓу себе се испреплетени, преку кои се стекнуваат искуствата, развивање на способности, вреднувања, контрола на владеењето, однос спрема околината.

Поради неможноста да се разграничат воспитанието и образованието се употребува еден заеднички термин „education“, кое означува воспитание и образование.Овој термин е најприсутен во англо-саксонското подрачје каде под човеково воспитание се смета поединец кој развива ефикасни форми на владение и снаоѓање во различни ситуации, се стекнал со посебни способности за успешно делување, мислење и однесување.

Кога би ги спомнале поимите образование, учење и обучување навидум ни изгледаат исти но сепак се разликуваат, имаат своја специфика.

Обучувањето претставува систематско развивање кое го сочинуваат збир на знаења, вештини кои од поединецот бараат одговорност при извршувањето на задачите.Обучувањето е почесто вклучено во делот на образованието и имаат своја поврзаност.

Под учење се подразбираат сите оние процеси што ги поминува поединецот од почетокот до крајот на животот.Затоа учењето предизвикува промени на поединецот во општеството.

Обучувањето опфаќа само една од способностите за одредена функција т.е. поединецот се усовршува и усмерува во одреден правец со што навлегува подлабоко во проблематиката за тоа што самиот го изучува и со еден збор би се наректол професионалец за дадена област.

Разликата помеѓу обучувањето и образованието е тоа што обучувањето е од привремен карактер а образованието е од траен карактер.

Можност за напредување на економското и социјално скалило не се поврзуваат повеќе со акумулацијата на капиталот, туку со поседувањето на знаењето и дипломата.Успехот постигнат со полагање на испити а не по пат на зголемување на богатството се сметало дека значи успех за влез во општественат мобилност, *односно идивидуалниот успех во образованието претставува клуч за успех во опитествеото*.

Социологот Р.Тарнер смета дека општествената мобилност во САД е резултат на конкуренција и се разликува од онаа во Англија која е спонзорирана.
-*Мобилноста врз основа на конкуренција* се споредува со трка каде сите имаат еднакви услови за ограничен број места.
-*Спонзорираната општествена мобилност* е присутна во англискиот систем каде воспоставената елита и нејзините посредници бираат поединци кои ги регрутираат и им даваат исти статус врз основа на критериуми и воспоставени вредности. *Забележлива* е претерана затвореност на општеството, селективни можности како и можност на губење на талентите.*Цел* на англискиот образовен систем е да ја развие и потпре образовната елита, при што таа привилегирана група морала да се одвои од другите и со посебно академско обрзование да се подготви за високи позиции во општествената хиерархија.

Во Советскиот сојуз отсекогаш се истакнувало дека пристап до образованието треба да имаат најталентираните без разлика на општествениот статус, пол религија , политичка определеност.Образованото треба да им се овозможи на најталентираните и способни деца а не на оние кои што тоа го залужуваат по било која друга основа.

Сепак *образовната мобилност* без разлика во каков облик се јавува (натпреварувачка , спонзорирана или комбинација на двата облика) *е само еден од клучевите кои што ја отвараат вратата на општествената мобилност.*

Обично се сметало дека образованието и училишниот успех се патиштата преку кои може најбрзо да се оствари процесот на напредување на скалите на општествената хиерархија.Меѓутоа мобилноста преку образованите канали не е секогаш решение на економските и професионални проблеми на повеќето луѓе, иако е нужен услов.

Иако училиштето се користи како канал на општествената мобилност за целите на професионалното напредување, сепак не треба да се очекува дека секој кој што е повеќе образован ќа завземе повисоко место во светот на трудот и на општествената хиерархија.

До сега *образованието може да се каже дека ги отвараше патиштата на амбициозните* , меѓутоа во иднина не е сигурно дека единствено врз него може да се потпираат оние кои што бараат успех

Се забележува *тенденцијата* да од генерација на генерација повисоките места во општеството ги завземаат децата на семејствата кои што веќе се наоѓаат на високи позиции.

доколку општествениот статус стои во функционална врска со училишната подготовка, тогаш *би требало да се очекува* да најталентираните и најобразованите поединци во општеството завземат највисоки и најодговорни општествени позиции и да добијат најмногу општествени признанија, *што не е случај во праксата.*

Ова практично значи дека само еден многу мал дел од секоја генерација може успешно да се пробие на највисоките точки на општествената хиерархија и да голема група поединци ќе мора да се задоволи со скромно напредување на скалата на мобилноста.

Особено е битно да се истакне дека *систем кој што се заснива на висок степен на поделба на трудот и специјализација на функциите бара висок степен на мобилност со цел да се потполнат бројните функции во општествената организација.Општествениот систем не може да функционира без армија најразлични специјалисти.*

Ова е време на современи текови, со огромен напредок на иформатичка технологија, телекомунаикациите, медицината, астрономијата и други области од денешниот живот кои нудат многу можности но бараат и адаптирање и пренасочување кон новонастанатите потреби што ги бара денешницата.

Зборот професија е со латинско потекло (profession) и означува занимање, работа...

Професионализацијата претставува долготраен процес кој според **Х.Л.Виленски** ги има следните фази:

-зголемен број на поединци кои што се занимаваат со потребната активност;

-овозможување на професионално образование;

-формирање на професионални здруженија;

-водење напори на професионалните законски да ги заштитат своите професионални групи;

-утврдување на кодексот на професионалната етика

Според степенот на развивање професионалноста на професиите ја делиме на:

а)Потполните професии уште се нарекуваат класични или традиционални професии во кој се опфатени адвокати, правници, архитекти, лекари, универзитекси професори, економисти, инжинери и различни стручнаци за прородните науки.

б)Полупрофесиите се оние професии кои се се уште во стадиумот на професионалното развивање или сеуште се нарекуваат „semi “ професии.Во оваа група на професии можеме да ги наброиме наставниците во училиштата, медицинските сестри, социјалните работници, библиотекар итн.

Професијата има пет елементи кои се неопходни но не и доволни за обликување и репродукција на професионалните активности, но сепак се дозволува испреплетување на овие пет елементи, а тоа се:

1.систематски заокружена теорија,

2.постоење на стручниот авторитет,

3.институционално осигурување, односно заштита на професионалниот статус,

4.етички кодекс и стручно здружување,

5.специфична супкултура.

Образованието, независно дали станува збор за формално или неформално образование, преставува активност чија цел е развивање на знаењата, моралните вредности и сфаќања кои се бараат во сите области од животот. Функцијата на образованието треба да се сфати не само како пренесување и стекнување на знаења туку и како процес на духовен, културен и цивилизациски развој на модерниот човек. Во тој контекст образованието му овозможува на секој поединец да си го најде своето место на пазарот на трудот.

Литература:

1. Георгиевски петре, *Социологија На образованието,* Филозовски факултет, Скопје, 1999год.
2. Жоглев Златко, *Социологија на образованието*, Педагошки факултет, Битола, 2002год.
3. Коковиќ Драган, *Социологија образовања:друштво и едукациски изазов,* Нови Сад, 1994год.
4. Петровски Владо, *Социологија, Педагошки факултет,* Штип, 2006год.